



”Vertaistukena ja mallina oleminen ovat tärkeitä etuja”

## Henkilökuvassa Viktória Tóth

TEKSTI MEHDI CHASEMI JA VIKTÓRIA TÓTH

Tässä uudessa juttusarjassa tutustutaan suomenopettajiin, joiden ensimmäinen kieli on jokin muu kuin suomi. Sarjan ensimmäisessä osassa Tampereella työskentelevä Viktória Tóth kertoo omista kokemuksistaan ja näkemyksistään.

**Voisitko esitellä itsesi? Minkä pätevyyden tai todistuksen olet hankkinut suomen kielen opettamiseen?**

Olen Viktória Tóth, unkarilainen, joka asuu nyt Tampereella puolisuomalaisessa perheessä. Olen töissä kolmatta vuotta Tampereen seudun ammattiopistossa S2-opettajana. Tänä vuonna toimin S2-tukena eri alojen opiskelijoille, opetan OPVA-opintoja sekä mielenterveystaitoja. Aikaisemmin opetin saman työpaikan palveluksessa myös Suomen kieltä ja kulttuuria -koulutuksessa sekä Tampereen vastaanottokeskuksessa. Edellisessä työpaikassani Pirkan opistossa toimin kolme vuotta suomen, unkarin ja saksan kielen opettajana.

Peruskoulutukseltani olenkin unkarin ja saksan kielen opettaja ja suomen kielen ja kulttuurin maisteri. Parhailtaan suoritan pikku hiljaa S2-aineopintoja Jyväskylän yliopistossa ja olen suorittanut pienempiä suomen opetukseen

liittyviä koulutuksia, muun muassa aikuisten maahanmuuttajien luku- ja kirjoitustaidon opettajaksi valmentavan koulutuksen. Lisäksi olen toiminut myös maahanmuuttajien vertaisohjaajana ja kouluttajana työelämään ja mielenterveyteen liittyvissä hankkeissa.

**Voisitko kertoa matkastasi suomen kielen oppimiseen ja siitä, mikä motivoi sinua tekemään uraa kielenopettajana?**

Kotimaassani Unkarissa unkarin kielen ja kirjallisuuden opiskelijoille oli pakollista opiskella jotakin suomalais-ugrilaista kieltä. Suomen kurssit olivat silloin todella suosittuja, enkä mahtunut kurssille. Sen takia aloitin viron opiskelun. Myöhemmin opiskelin myös suomea, kaikkiaan viisi vuotta. Vuonna 1999 täydensin viron ja suomen kielen ja kirjallisuuden opintoja vaihto-opiskelijana ensin Tarton yliopistossa ja vuonna 2000 Jyväskylän yliopistossa.

Valmistuttuani yliopistosta olin töissä Kotkassa apulaisopettajana peruskoulussa. Silloin tajusin, että kielten opettaminen voisi olla hyvä uramahdollisuus. Saksaa opetin myöhemmin pääasiassa Unkarissa, unkaria vieraana kielenä sekä Unkarissa Debrecenin kesäyliopistossa että Tarton yliopistossa vuosina 2005–2009. Suomen

opettamisen aloitin vuonna 2018 muutettuamme Tampereelle perheen kanssa. Toimin kolme vuotta myös oman äidinkielen opettajana unkarilaisille lapsille.

**Mitkä olivat suurimmat haasteet, joita olet kohdannut suomen kielen oppimisessa ja opettamisessa, ja miten selvisit niistä?**

Oppimisessa suurin haaste on ollut varmaan objektisijojen käyttö, koska unkarin kielessä ainoa mahdollinen objektin sija on akkusatiivi. Sääntöjen opiskelulla, paljon lukemalla ja kuuntelemalla, analogioihin tukeutumisella ja intuitiolla olen pärjännyt mielestäni ihan hyvin.

Opettamisessa sen sijaan huomaan, että ääntämisen ja äänne-kirjainvastaavuuden opettaminen on turhauttavaa, koska minulla ei juuri ole ollut ongelmia sen kanssa – paitsi ä: ja e:n erottaminen, kuten muillakin unkarilaisilla. Kirjaja puhekielen samanaikainen opettaminen on myös vaativa prosessi. Itse opiskelin Unkarissa ensin kaksi vuotta pelkästään kirjakieltä, jonka päälle rakentui sen jälkeen Jyväskylässä kuulemani puhekieli. Suomen opiskelun täällä aloittelevilla ei ole tätä mukavaa vaihtoehtoa.

**Voitko kertoa jonkin mieleenpainuvan kokemuksen tai menestystarinan opettajanuraltasi?**

Jos yleisesti puhutaan kieltenopettajan urastani, menestystarinaksi voi sanoa, että vuonna 2008 unkarin kielen ja kulttuurin lehtorina sain Tarton yliopistossa humanitaarisen tiedekunnan parhaan opettajan tittelin opiskelijoiden palautteen perusteella. Sama opiskelijalähtöisyys ja -ystävällisyys luonnehtii minua toivottavasti myös suomea opettaessani. Suomen opettajan kuudesta vuodesta kannan mukanaani monta mieleenpainuvaa kohtaamista ja tarinaa, mutta yleisesti sanoisin, että jokainen itseluottamuksen, hyvän kielipohjan, lisää opiskelumotivaatiota saanut ja eteenpäin päässyt opiskelija on menestystarina.

**Miten se, että suomi ei ole äidinkielenä, vaikuttaa opetusmenetelmiisi?**

Kun opetan suomea, näen asiat myös ulkopuolisen näkökulmasta. Mielestäni osaan ”leikkiä” selkokielisyyden eri asteikoilla. Itsekin olen oppinut suomen kielen aikuisena, joten oma suomenikin rakentuu yksinkertaistetun selko-kielen pohjalle, ”alhaalta ylöspäin”. Sama asia on ääntämisen ja puheen nopeuden kanssa. Olen saanut palautetta, että puhun hyvin ymmärrettävästi, tarpeen mukaan kirjakieltä, ja ilman turhia täytesanoja. Toimin tietoisesti ja jatkuvasti myös vertaistukena opiskelijoille, tuon esimerkkejä omasta kielenoppimisprosessistani ja kerron, mikä minua on auttanut suomen opiskelussa.

**Millaisia ainutlaatuisia näkökulmia tai etuja luulet muiden kuin äidinkieleltään suomea puhuvien opettajien tuovan kurseilleen?**

Luulen, että me tuomme suoraan elävän esimerkin opiskelijoille siitä, että suomen kieltä on oikeasti mahdollista oppia. Että myös maahanmuuttaja voi menestyä Suomessa. Vertaistukena ja mallina oleminen ovat tärkeitä etuja. Vertailemme luontevasti kieliä, ja muistamme hyvin, millä tasolla mitkä asiat olivat tärkeitä. Myös Suomen kulttuurin ja yhteiskunnan samanaikainen seuraaminen sisältä ja ulkoa auttaa välittämään ja selittämään opiskelijoille tärkeitä ilmiöitä.

**Miten käsitteet ei-äidinkielen asemaan liittyviä epäilyksiä tai kritiikkiä, ja mikä pitää sinut motivoituneena?**

En ole kohdannut suoraan epäilyksiä tai kritiikkiä. Nykyinen työpaikkani on hyvinkin monikulttuurinen ja -kielinen, ja suomea äidinkielenä puhuvat kollegat ovat olleet aina todella avuliaita. Voi kysellä vapaasti sekä kielellisiä asioita että jollekin ryhmälle sopivia opetusmateriaaleja. Enemmän minua häiritsee Suomessa yleisesti korkeasti koulutettujen maahanmuuttajien ulkomailla suoritettujen opintojen tunnustamisen

vaikeus ja yleinen epäluulo maahanmuuttajien osaamista kohtaan. Minut pitää motivoituneena ihan selvästi opiskelijoiden hyvä palaute ja monipuolinen työnkuva.

### Kieli ja kulttuuri integroituvat toisiinsa. Miten sisällytät suomen kielen kulttuuriset näkökohdat opetukseen, kun sinulla on erilainen kulttuuritausta?

Tässäkin mielessä minulla on vieläkin sen ihmettelevän ulkomaalaisen näkökulma. Silloin, kun vielä opiskelin, meillä oli runsaasti aikaa tutustua suomalaiseen kirjallisuuteen, historiaan, elokuvaan ja musiikkiin. Nyt, kun takana on jo 27 vuoden verran kokemuksia, minulla on paljon kerrottavaa ja näytettävää Suomen kulttuurista. Vaikka en ole koko aikaa asunut Suomessa, mieheni kautta kuitenkin olen viettänyt täällä paljon kesä- ja joululomia. Yleensä tietenkin liputus- ja juhlapäivien ansiosta puhutaan kulttuurista, mutta tykkään jakaa pieniä arjen asioita, kuten heijastimen ja nastojen käytön tärkeyttä.

Olen myös yleisesti ottaen hyvin pohdiskeleva persoona, joten mielelläni otan puheeksi ajankohtaisia asioita opiskelijoiden kanssa tai annan arjessa hyvin toimivia neuvoja, joilla säästyy väärinymmärryksiltä. Hyvä esimerkki on se, että Suomessa kannattaa etsiä aktiivisesti mahdollisuuksia ja pyytää apua tarvittaessa, koska sitä on hyvin tarjolla, vaikka suomalaiset eivät mielellään sekaannu toisten elämään pyytämättä.

### Miten äidinkielesi vaikuttaa opettamaasi suomen kieleen?

Joku ulkopuolinen voisi vastata tähän ehkä paremmin. Yleisesti sanoisin, että monessa tapauksessa unkarin kieli tukee suomen kielen oppimista ja opettamista. Myös unkari on agglutiinoinen kieli eli vartalon muutokset ja päätteet ovat yleisiä. Vokaaliharmonia ja suomea monimutkaisempi ulko- ja sisäpaikallissijojen käyttö ovat myös unkarin kielen perusasioita. Sanajärjestys on unkarissa samalla tavalla ”vapaa” kuin suomen kielessä, eli sanat voivat olla eri paikoissa, niin että lauseeseen tulee aina hieman eri vivahde.

### Mitä neuvoja antaisit muille kuin suomea äidinkielenään puhuville, jotka haluavat opettaa suomea?

Opiskele rohkeasti lisää Suomessa, etsi työmahdollisuuksia, ota myös osa-aikatyötä vastaan, suorita YKI-testi, yritä pätevoityä ja erikoistua. Ala on laaja, jatkuvasti kehittyvä ja mielenkiintoinen. Älä lannistu, jos asiat etenevät hitaasti. Sinusta tulee hyvä malli tuleville opiskelijoille! Suomea äidinkielenään puhuvat opettajat ovat hyvin kielitietoisia, monikielisyttä -ja äänisyyttä arvostavia, ja he ottavat sinut ilomielin vastaan.



KUVA MONIKA PALASIK

# KALASTA VASTUULLISESTI VERKOSTA

Internet on pullollaan maksuttomia lauta- ja korttipelejä sekä keskustelupakkoja, joita voi käyttää suomen kielen opetuksessa. Materiaalit vaativat usein hieman askartelua. Tässä artikkelisarjassa esitellään pelejä ja keskustelukortteja harrastuksista (1/2024), itsetuntemuksesta (2/2024), ympäristöstä ja taloudesta (3/2024), suomalaisesta kulttuurista, ruoasta ja tulevaisuudesta. Jos materiaali ei aukea, kannattaa kokeilla toista selainta.

TEKSTI JENNI TEMMES  
KUVAT WWF, KIELIPUU JA CIRCULA

## YMPÄRISTÖ JA KESTÄVÄ KEHITYS

### Vesijalanjälki-tuotekortit, Mihin 1 kWh riittää? -kortit, Energiankulutuskortit ja Sanoja uhanalaisuudesta. WWF

<https://wwf.fi/opettajille/opetusmateriaalit/>

Vesijalanjälki-korteissa on 32 kuvaa ruoka-aineista ja jokapäiväisistä tavaroista nimineen. Lisäksi jokaisessa kortissa on ilmoitettu kyseisen ruoan tai tavaran valmistamiseen kulunut veden määrä. Kullekin pelaajalle annetaan yksi kortti. Pelaajien on tarkoitus korteista keskustelemalla asettua luokassa jonoon vedenkulutuksen mukaan. Peliä voi siis pelata jo A1-tasolla numeroita ja ruokia harjoitellessa, mutta A2-tasolla jälkikeskustelu lähtee paremmin lentoon.

Mihin 1 kWh riittää? -kortteja voi käyttää keskusteluun omista energiankulutustottumuksista. Piirroskuvitetuissa 30 kortissa on kodinkoneita, kodin toimintoja (esim. suihku) ja liikennevälineitä sekä maininta ajasta, johon yksi kilowattitunti käyttöä riittää. Kortit käyvät monelle taitotasolle, sillä kuvan ja kWh:n lisäksi niissä on vain tavaran tai toiminnon nimi.

Toinen vaihtoehto on järjestää samaisia asioita energiankulutuksen mukaisesti järjestykseen. Energiankulutuskortteihin on valittu Mihin 1 kWh riittää? -korttipakan korteista 12 ja poistettu tiedot energiankulutuksesta. Opiskelijat neuvottelevat korttien järjestyksestä, mikä vaatinee vähintään taitotasoa A2.

Sanoja uhanalaisuudesta -pelissä on 105 sanaa selitettäväksi Aliaksen tavoin. Monet käsitteet ovat abstrakteja ja vaativat tietämystä aihepiiristä. Sanapelissä sanoista voi kuitenkin poimia sopivat: A-tasolla esimerkiksi vesi, ruoka ja maapallo, B-tasolla suo, nautinto ja uhanalainen sekä C-tasolla jäkälä, karke ja hajottaja. Opettajan valitsemia sanoja voi myös ryhmitellä eri tavoin, ja näin oppia pää- ja alakäsitteitä.

